

Şərəfli ömür yaşamış görkəmli alim

Şərəfli ömür yaşamaq, səni tanıyanların hörmətini qazanmaq böyük xoşbəxtlikdir. Bu, hər adama nəsis olmur. Şərəfli və mənalı ömür yaşamış Vidadi müəllimin ömrü də gənclərimiz üçün örnəkdir. Işıqlı insan, görkəmli fizik, dünyaşöhrətli alim, Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının akademiki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Vidadi Yusif oğlu Əliyev ömrünü millətine, xalqının mənavi inkişafına, maariflənməsinə, elmə həsr etmiş vətənpərvər ziyalılardan biri olmuşdur.

dünyanın aparıcı alimlərindən biri kimi təsdiq edir. Alimin elmi əsərləri Amerika Birləşmiş Ştatlarının, İngiltərənin, Fransanın, Yaponiyanın, Polşanın, Çexiyanın, Hindistanın, Almaniyanın, Macarıstanın, Türkiyənin, Rumıniyanın, Bolqarıstanın, Şotlandiyanın, keçmiş SSRİ-nin bir neçə müttəfiq respublikalarının nüfuzlu elmi nəşrlərində çap olunur. 1980-ci illərin ikinci yarısında dünyada bu yeni elm sahəsinin aparıcı mütəxəssislərindən və liderlərindən birinə çevrilir. Dünyanın üzvi yarımkeçiricilər fizikası ilə məşğul olan əlindən çox ölkəsinin yüzə yaxın alimi

poçt və telefon vasitəsilə Vidadi müəllimə müraciət edərək, müxtəlif məcmuələrdə dərc edilmiş elmi əsərlərini onlara da göndərməsini xahiş edirlər.

Vidadi Əliyevin tədqiqatlarının əksər hissəsi hərbi sənaye kompleksi ilə bağlı olduğu səbəbindən yalnız "xüsusi xidməti istifadə üçün" qri fi ilə çap olunaraq dövrü mətbuatda yayımlanmışdır. Professorun doktorluq dissertasiyası da bu qri fi çap edilmişdir. V.Əliyev 1985-ci ildə Moskvada Elmlər Akademiyasının Kimyəvi Fizika İnstitutunda, Nobel mükafatı laureatı, akademik Semyonovun rəhbərlik etdiyi İxtisaslaşdırılmış Elmi Şurada "Üzvi yarımkeçiricilərdə elektron daşınması prosesləri və kontakt hadisələri" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə edir. Dünyanın ən nüfuzlu alimlərindən ibarət İxtisaslaşdırılmış Elmi Şura Vidadi Əliyevin doktorluq dissertasiyasını bitkin fundamental elmi-tədqiqat əsəri kimi dəyərləndirir.

Professor V.Əliyev zaman keçdikcə üzvi yarımkeçiricilər fizikası ilə yanaşı, ifrat keçiricilik - superkeçiricilik məsələləri ilə də dərinləndirən məşğul olur. Mübaligəsiz qeyd etmək olar ki, dünya ölkələrində geniş tədqiqat olunan bu elm sahəsinin Azərbaycanında ilk tədqiqatçılarından biri məhz Vidadi Əliyev olmuşdur.

Dünyanın 20-dən çox ölkəsində keçirilən beynəlxalq konfranslarda, elmi simpoziumlarda Azərbaycanı təmsil edən V.Əliyev 200-dən artıq elmi əsərin, 10-dan çox ixtiranın, 2 patentin, 2 dərs vəsaitinin, 5 broşür və tezisin müəllifidir. 1989-cu ildə yüksək tirajla çap edilən, mütəxəssislər üçün stolüstü kitabə çevrilən "Lazer fizika praktikumunda" kitabı bu sahədə analoqu olmayan dərs vəsaitidir. Kitab müəllimlər, aspirant və tələbələr tərəfindən əvəzsiz dərs vəsaiti kimi bu gün də istifadə edilir. 40 il peşəkar pedaqoq kimi müxtəlif ali məktəblərdə (Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Universiteti, Texniki Universitet) fizika elminin sirlərini tələbələrə sevdilərək tədris etmişdir. Hazırda ölkəmizin müxtəlif sənaye sahələrində çalışan ali təhsilli, peşəkar mütəxəssislərin bir çoxu məhz onun yetirmələridir.

Professor Vidadi Əliyev, eyni zamanda qardaş Türkiyədə də superkeçiricilik üzrə tədqiqatların bünövrəsini qoyan alimlərdən biri hesab edilir. O, müqavilə əsasında 3 ilə yaxın Trabzon Qara Dəniz Texniki Universitetində çalışmışdır. Professorun türk həmkarları ilə birgə işlədiyi "Arı pətəyi quruluşlu maraqlı xassələr göstərən superkeçiricilərin sintezi" adlı elmi əsəri və elmi nəticələri Avropa, Amerika alimləri tərəfindən böyük maraqla qarşılanmışdır. V.Əliyev yeganə azərbaycanlı alimdir ki, qardaş Türkiyədə onun rəhbərliyi ilə 2 nəfər elmlər doktoru, professor, 4 nəfər elmlər namizədi hazırlanmışdır.

Dünyaşöhrətli alim, görkəmli tədqiqatçı, gözəl pedaqoq olmaqla bərabər, Vidadi müəllim, eyni zamanda əsl vətənpərvər, yurdsevər, millətsevər bir insan idi. Türkiyədə çalışdığı müddətdə də 1991-1993-cü illərin çətin dövrlərində dəfələrlə ölkəmizə yüzlərlə adda, çoxlu miqdarda dərman preparatları, digər tibbi ləvazimatlar gətirərək onları yaralı əsgərlərimizə paylamışdır. O, Qarabağ müharibəsinin ilk günlərindən ən qaynar nöqtələrdə, yerli əhalinin, əsgərlərin yanında olmuş, onlara maddi və mənavi dəstəyini əsirgəməmişdir.

Vidadi Əliyevin ən böyük arzusu Qarabağ torpaqlarını işğaldan azad görmək və təkrar o torpaqlara ayaq basmaq idi. Təəssüf ki, ömür ona bu arzularına çatmağa imkan vermədi. Uzun illər

Vidadi Əliyev 31 oktyabr 1939-cu ildə Xankəndi şəhərində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. Əslən Şuşa rayonunun Malibəyli kəndindəndir (hazırda bu kənd Xocalı rayonunun inzibati tabeliyindədir). Dövrünün tanınmış ziyalısı, nüfuzlu şəxsiyyətlərindən biri olan babası Məşədi Nəcəfzadə öz dostu - Qori Müəllimlər Seminariyasının məzunu, tanınmış məktəbdar müəllim Məmməd Qarayev ilə birlikdə Qarabağın Malibəyli kəndində Qızlar məktəbini açmışdır. Onun qızları - Tavad, Tubu, Fatma, Həmidə, Əbrə də həmin bu təhsil ocağında oxumuşlar. Qabaqcıl maarif xadimi, görkəmli təhsil fədaisi, işgüzar müəllim olan atası Yusif Əli oğlu Əliyev (1911-1960) keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Xalq Maarifi Şöbəsinin rəhbərlərindən biri olub. Anası Seyran Rəhim qızı Zeynalova (1918-2011) Qarabağın Kosalar kəndi, Kərkicahan qəsəbəsi, Xankəndi şəhərində müəllim kimi fəaliyyət göstərmişdir. Dəyərli ziyalı, peşəkar müəllim, böyük maarifçi olan əmisi Asif Əli oğlu Əliyev (1925-1984) də keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayət Partiya Komitəsinin təbliğat və təşviqat şöbəsinin müdiri olmuşdur. Asif müəllimin həyat yoldaşı Xavər xanım da nüfuzlu və təcrübəli müəllim idi.

Vidadi Əliyev Nizami Gəncəvi adına Xankəndi şəhər 4 sayılı orta məktəbi qızıl medalla bitirmişdir. Hələ orta məktəbdə oxuduğu illərdə o, orada təşkil edilmiş "Gənc texniklər stansiyası"nın ən fəal üzvü kimi fizika fənninə dərin maraq göstərmiş, həmin dövrlərdə hazırladığı müxtəlif elektron tablolar, elektrik xəritələri və cihazlara, qurğulara görə ölkə müsabiqələrində bir sıra mükafatlar qazanmışdır. Bakı Dövlət Universitetinin fizika fakültəsinə daxil olan Vidadi Əliyev universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş, istedad və bacarığı nəzərə alınaraq həmin ali təhsil müəssisəsində müəllim kimi saxlanılmışdır.

V.Əliyev hələ tələbəlik illərində fizika elminin ən çətin üzvi yarımkeçiricilər sahəsinin tədqiqi ilə məşğul olmuşdur. Bu sahəyə olan xüsusi maraq və istək onu keçmiş SSRİ Elmlər Akademiyasının Yarımkeçiricilər İnstitutuna gətirib çıxarıb. İnstitutun aspiranturasına qəbul olunan Vidadi görkəmli alim L.D.Rozenşteynin rəhbərliyi ilə "Üzvi yarımkeçiricilərin elektrik və fotodielektrik xassələri" mövzusunda tədqiqat işlərinə başlayır. Elmdə ilk addımlarını atan gənc tədqiqatçı qısa müddət ərzində bir sıra elmi nailiyyətlər əldə edir. Onun tədqiqatları, elmi məqalələri Leningrad, Moskva, Praga, Riqa, Kiyev və digər şəhərlərdə keçirilən beynəlxalq konfranslarda görkəmli alimlərin diqqətini cəlb edir. Apardığı tədqiqatlar nəticəsində aldığı elmi nəticələr haqqında məqalələri nüfuzlu elmi jurnallarda, məcmuələrdə və akademik nəşrlərdə çap olunur. Çox keçmir ki, bu elmi əsərlər ona şöhrət qazandırır. 1969-cu ildə Vidadi Əliyevin üzvi yarımkeçiricilər fizikası sahəsində əldə etdiyi elmi nəticələr keçmiş Sovetlər Birliyinin Elmlər Akademiyasında Yarımkeçiricilər İnstitutu üzrə ilin ən yaxşı elmi işi kimi qiymətləndirilir.

V.Əliyev həmin il bu institutun Elmi Şurasında namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək vətənə qayıtmış və Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Universitetinin Fizika kafedrasında elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirmişdir. Sonrakı illərdə Vidadi müəllim yarımkeçiricilər fizikasında daha böyük uğurlar qazanaraq, maddələrdə elektron effektlərinin məqsədəuyğun idarəetmə üsullarının tədqiqi ilə məşğul olur və çox çəkmir ki, özünü

xəstəlikdən əziyyət çəkəndə, Şuşaya qaçıdacağı həsrət ilə yaşayan Vidadi Əliyev 25 avqust 2010-cu ildə dünyadan köçdü.

Vidadi müəllim, eyni zamanda gözəl ailə başçısı olmuşdur. Cəmiyyət üçün dörd layiqli vətəndaş, vətənpərvər övladlar yetişdirmişdir. Övladlarından biri, qızı, millət vəkilisi Fatma Əliyeva (Fatma Yıldırım) bu gün həm də fizika-riyaziyyat elm sahəsi üzrə Vidadi müəllimin yolunu davam etdirir. Bakı Dövlət Universitetinin Fizika fakültəsinin məzunu olan Fatma Yıldırım fizika-riyaziyyat elmləri namizətidir. Müxtəlif illərdə o, insan resurslarının idarə olunması sahəsində rəhbər vəzifələrdə çalışmışdır. Vidadi müəllimin böyük oğlu İlham bir müddət Rabitə və İnformasiya Nazirliyinin Bakı şəhərində mühafizə xidmətində çalışıb, hazırda "KapitalBank"da inkassator xidmətinin qrup rəhbəridir. Vidadi müəllimin kiçik qızı Vəfa Dillər Universitetinin İngilis dili fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. İstedadlı alim-pedaqoq kimi hazırda Türkiyədə fəaliyyət göstərir. Vidadi müəllimin kiçik oğlu Yusif uzun illərdir ki, özünün təsis etdiyi "Azkar MMC" nəqliyyat şirkətinin rəhbəridir.

Təsəlli tapmaq olar ki, Vidadi müəllimin xatirəsi aylar, illər keçsə də, onu tanıyanların qəlbində daim yaşayır, yaddaşlarda qalır, ehtiramla yad edilir.